

Mācīšanās turpinās visu mūžu

M ū s -
dienās
zināša-
nas no-
veco ļoti
ātri, jo
tehnolo-
ģijas
attīstās,
mainās
darba tirgus
prasības,
rodas jaunas
profesijas.
Tāpēc svarīgi
ikvienam sa-
prast, ka mācības
nebeidzas ar
diplomu vai
kvalifikāciju.

Neformālās izglītības nozīme bērnu un jauniešu prasmju attīstīšanā

INESE ELSIŅA

Lai noskaidrotu, kas ir neformālā izglītība, kādas ir tās priekšrocības, kādas ir jomas, kur paplašināti darboties, uz sarunu aicināju Madonas Bērnu un jauniešu centra direktori ALDU EGLĪTI.

— Kāpēc, jūsuprāt, mūsdienās arvien vairāk runā par neformālās izglītības nozīmi? Kādas priekšrocības tai ir Madonas BJC kontekstā? — vaicāju šīs iestādes vadītāji.

— Mūsdienās neformālā izglītība kļūst arvien nozīmīgāka, jo tā sniedz iespēju attīstīt un nostiprināt dažādas prasmes, kuras noteikti būs nepieciešamas nākotnē, — atbildi iesāk Alda Eglīte. — Sabiedrība mainās ļoti strauji — būtiski vairs nav tikai akadēmiskie sasniegumi, bet arī radošums, sadarbības prasmes, spēja risināt problēmas, pielāgoties un uzņemties iniciatīvu. Tieši neformālās izglītības vide, kur bērni un jaunieši var darboties brīvprātīgi, izmēģināt jaunas lietas un kļūdīties drošā vidē, palīdz šīs prasmes attīstīt dabiskā un dzīvē tuvē vidē.

— Manuprāt, mācību centrā "BUTS" iet līdzī laika prasībām, gan formālā, gan neformālā mācīšanās kopā veido vienotu iespēju sistēmu, no profesijas apguves līdz praktisku prasmju pilnveidošanai dažādos dzīves posmos. Neformālās izglītības apmācību programmu ir ļoti daudz, ir tikai jāiznā, ko vēlies, kas ir vajadzīgs izglītības pilnveidošanai. Jāņem vērā arī tas, ka, mācībām ir jāziedo savs brīvais laiks, jo mācības teorijā notiek pa darba dienu vakariem, kā arī sestdienās, — stāsta Rūta Prostakova.

Viņa komentē: — Populārākās ir sieviešu auditorijas programmas, piemēram, grāmatvedība, lietvedība, skaistumkopšana (manikīrs, pedikīrs, skropstu pieaudzēšana), hobiju kursi (masāža, floristikas meistarklase, vieglo apģērba šūšanas pamati, dārdzniecība, aīnavu plānošana, fotografēšanas pamati), no viriešu lietām viennozīmīgi — metināšana. Piesakās uz datorizēto grāmatvedību, mākslīgo intelektu, *Canvu* u. c.

Mūzizglītība tiek realizēta caur NVA ar kuponu metodi. Atsaucība ir laba, mācības notiek attālināti divreiz nedēļā pa darba dienu vakariem. Ir arī e-studijas, kad brīvā laikā var pieslēgties mācību videi. To izmanto, piemēram, minimālās higiēnas prasību apgūšanai ēdināšanā, darba drošības zināšanu apguvei celtniecībā, darbam mēzu u. c.

— Vai ir kādi izaicinājumi, īstenojot neformālās izglītības pasākumus? Kā tos var pārvarēt? — Bērni un jaunieši, piedaloties neformālās izglītības aktivitātēs Madonas BJC, attīsta radošumu, sadarbības un komunikācijas prasmes, pašizpausmi, atbildības sajūtu un spēju strādāt komandā. Viņi mācās plānot, pieņemt lēmumus, uzņemties iniciatīvu un risināt problēmas, kas palīdz viņiem kļūt patstāvīgākiem un pārliecinātākiem par sevi gan mācībās, gan ikdienas dzīvē.

— Jā, īstenojot neformālās izglītības pasākumus, sastopamies ar vairākiem izaicinājumiem, piemēram, dažādu bērnu un jauniešu motivācijas līmeņu atšķirībām, resursu un telpu ierobežojumiem, kā arī nepieciešamību pastāvīgi

Madonas bērnu un jauniešu centra direktore Alda Eglīte.

pielāgot aktivitātes mainīgajām interesēm un sabiedrības vajadzībām. Šos izaicinājumus var pārvarēt, nodrošinot daudzveidīgas un jauniešiem saistošas programmas, iesaistot viņus pašu aktivitāšu plānošanā, sadarbojoties ar vecākiem un pašvaldību, kā arī meklējot jaunus partnerus un projektus, kas sniedz papildu iespējas. Tas ļauj radīt vidi, kurā bērni un jaunieši jūtas motivēti, sadzirdēti un iesaistīti.

Liels izaicinājums ir panākt izpratni par to, ka neformālā izglītība ir bērniem un jauniešiem ļoti nozīmīga arī tad, ja tās rezultāti nav iemērāmi medaļās vai konkursa balvās. Nereti tiek uzskatīts, ka bez redzamiem sasniegumiem šādas nodarbības nav nepieciešamas, taču patiesībā tās attīsta sociālās prasmes, pašapziņu, spēju sadarboties un orientēties dzīves situācijās — tāpat to, kas bērniem un jauniešiem ir nepieciešams ilgtermiņā.

— Oktobrī Madonas Bērnu un jauniešu centrs aicina iesaistīties iniciatīvā parādē "Laiks labiem darbiem". Kas akcijā jau paveikts? — Akcija kļuvusi par tradīciju, un tās mērķis ir sekmēt bērnu un jauniešu piederību vietējai kopienai, veicinot viņu pilsonisko līdzību, patstāvību un izpratni par sociāli atbildīgas rīcības nozīmību. Mēs aicinām bērnus un jauniešus izprast labo darbu būtību, ka tā nav tikai finansiāla palīdzība, bet arī darbošanās, klātbūtne un atbalsts, sava brīvā laika ziedošana.

Madonas Bērnu un jauniešu centrs — pedagogi un bērni — šogad aicinās pie sevis seniorus, lai kopā pavadītu pēcpusdienu — sarunās, dziesmās un dejās. Savukārt Madonas Bērnu un jauniešu centra teātra studija "Pilnpiens" sadarbībā ar Madonas novada jauniešiem organizēja labdarības pasākumu "No sirds uz sirdi" Grašu bērnu ciemata atbalstam. Pasākums rīvēja 11. ok-

tobrī tautas namā "Kalnagravas".

— Kā vecāki atbalsta bērnu līdzdalību neformālās izglītības procesos?

— Bērnu vecāki ļoti atzinīgi novērtē iespēju, ka viņu atvasēm ir pieejamas neformālās izglītības nodarbības, un ir pateicīgi par to sniegto pienesumu bērnu attīstībai. Daudzi labprāt iesaistās — palīdz sarūpēt materiālus, piedāvā savu atbalstu dažādos pasākumos, kā arī aktīvi piedalās norisēs kopā ar savām atvasēm. Tas veido ciešu sadarbību starp ģimeni un centru un stiprina bērnu motivāciju iesaistīties.

— Madonas BJC koordinē pasākumus, kas saistīti ar novada dalību Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos — organizē konkursus un skates. Kā būs šajā mācību gadā, kad dziesmu svētki tikko ir aizvadīti?

— Lai arī lielie dziesmu un deju svētki ir aizvadīti, tradīcijas neapstājas — tās turpinām kopt arī ikdienā. Šajā mācību gadā paredzēti vairāki dziedāšanas konkursi, tāpat tiek plānots 2.—4. klašu koru salidojums "Taurēņu balsis" Rīgā, Meža-parka Lielajā estrādē. Ceram, ka arī dejtājiem būs iespēja kopā izdejot sveicienu Madonas pilsētas simtgadei. Mazākajiem — pirmsskolas izglītības iestāžu dejtājiem — paredzēti koncerti, kuros gūt pirmo pieredzi uz lielās skatuves. Visās kultūrizglītības jomās plānoti gan novada, gan reģionālie pasākumi. Dodamies uz priekšu ar pilnu jauodu, lai bērniem un jauniešiem būtu iespēja turpināt izpausties un augt kopā ar mūsu bagātajām kultūras tradīcijām.

— Kā redzat neformālās izglītības attīstību tuvākajos gados?

— Interese izglītības attīstībā nosaka vairāki faktori — valsts politika un atbalsts, pašvaldības nostāja un iespējas, jaunu pedagogu piesaiste. Ikdienas darbā mēs

izjūtam lielu vecāku atbalstu, bērnu un jauniešu interesi. Katru mācību gadu pie mums interešu izglītības programmas, un šogad tās ir 20, apgūst vairāk nekā 300 izglītojamie. Lai arī pēdējā laikā tiek uzsvēta STEM (dabaszinātnes, matemātika, tehnoloģijas) programmu nozīme, jāsaprot, ka tikpat svarīgas ir mūzika, deja, vizuālā māksla, jo bez šo programmu apguves dziesmu un deju svētku tradīciju uzturēt būs neiespējami.

Bērni un jaunieši ir ļoti daudzi, tāpēc arī interešu izglītības piedāvājumam jābūt pēc iespējas daudzveidīgam. Interese izglītības kvalitātes rādītājs ir iesaiste, nevis sasniegumi konkursos, izstādēs un sacensībās. Ikdienas darbā redzam, ka sasniegums var būt arī bērna uzlabojumi mācībās, uzvedībā, socializēšanās prasmēs, pateicoties jēgpilni pavadītam brīvajam laikam un iespējai izpaust sevi radoši. Interese izglītībā nav vērsta uz rezultātu, tā ir visiem — neatkarīgi no sociālā statusa, izglītības, dzīvesvietas, veselības stāvokļa. Interese izglītībā ir ļoti nozīmīga, tā papildina formālo izglītību un jaunietim sniedz lielāku iespēju sevi realizēt turpmākajā dzīvē.

— Kādi būtu jūsu ieteikumi, lai veicinātu plašāku izpratni un atbalstu neformālajai izglītībai Latvijā?

— Svarīgi ir vairāk runāt par neformālās izglītības nozīmi sabiedrībā, uzsverēt praktiskos ieguvumus bērniem un jauniešiem, kā arī dalīties ar veiksmīgiem piemēriem un pieredzes stāstiem. Būtiska nozīme ir sadarbībai starp pašvaldībām, skolām, jauniešu centriem un vecākiem — kopā varam radīt vienotu izpratni par to, ka neformālā izglītība ir būtiska daļa no bērnu un jauniešu personības un nākotnes veidošanas.

— Kā vērtējat programmu "Latvijas skolas soma", kas nodrošina skolēniem valsts apmaksātu iespēju regulāri iepazīt Latvijas tradicionālās un laikmetīgās kultūras vērtības.

— Šī programma ir ļoti vērtīga, jo visiem bērniem un jauniešiem dod iespēju klātienē iepazīt Latvijas kultūru un mākslu, neatkarīgi no viņu dzīvesvietas vai ģimenes iespējām. Tā palīdz saasaistīt mācību vielu ar dzīvi, padarot zināšanas daudz spilgtākas un paliekošākas. Šogad īpaši nozīmīgi ir tas, ka arvien vairāk tiek domāts par pieejamību reģionos un jauniešu, interaktīvu formātiem, kas iesaista skolēnus ne tikai kā skatītājus, bet arī kā aktīvus līdzdalībniekus.

— Ko novēlēt jauniešiem, kuri meklē iespējas attīstīties ārpus tradicionālās skolas vides?

— Es novēlu jauniešiem būt atvērtiem iespējām un nebaidīties mācīties arī ārpus skolas. Katrs pasākums, nodarbība vai aktivitāte sniedz vērtīgu pieredzi un iemaņas, kas noderēs nākotnē. Iesaistīšanās ar prieku un atvērtu sirdi palīdz ne tikai attīstīt zināšanas un prasmes, bet arī veidot stipru personību.

ZANE BIKOVSKA

Neformālā izglītība ir būtisks resurss, kas ļauj bērniem un jauniešiem apgūt jaunas prasmes, attīstīt radošumu un veidot sociālo mijiedarbību ārpus tradicionālās skolas vides. Multifunkcionālie centri piedāvā plašas iespējas dažādām vecuma grupām, sākot no jaunāko klašu skolēniem un beidzot ar senioriem. Ikvienam sabiedrības pārstāvim ir iespēja iesaistīties radošās darbnīcās, interaktīvās nodarbībās un citās aktivitātēs. Šāda veida izglītība ne tikai paplašina zināšanu horizontus, bet arī veicina kopienas saliedētību un individuālo iniciatīvu, sniedzot dalībniekiem praktisku un emocionālu ieguvumu ikdienas dzīvē.

Neformālās izglītības metodes ikdienā tiek iedzīvīnātas arī Ērgļu multifunkcionālajā centrā. Tas darbojas kopš 2022. gada 22. aprīļa un piedāvā saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas atbilstoši vecumam, interesēm un vajadzībām. Stāsta Ērgļu multifunkcionālā centra vadītāja Eva Lasmane: — Cenšamies piedāvāt dažādas aktivitātes, kas apvieno mācīšanos ar prieku un kopā būšanu. Centrā notiek galda spēļu turnīri — gaisa hokeja, *flīiper*, *Hali*

Neformālā izglītība palīdz ne tikai apgūt jaunas prasmes, bet arī ticēt sev, veidot kontaktus, sajūst piederību kopienai.

Foto no EVAS LASMANES arhīva

„Svarīgākais ir radīt vidi, kur cilvēki jūtas droši un var brīvi piedalīties, izmēģināt jaunas lietas un mācīties cits no cita.”

Gali un citās galda spēlēs, kā arī radošās darbnīcas atbilstoši sezonai vai tematiskajiem svētkiem, kulinārās darbnīcas, pārgājieni, tematiskie pasākumi, jauniešu vakari un aktivitātes pieaugušajiem. Ikdienā visbiežāk centru

apmeklē bērni un jaunieši, kuri var vienkārši satikties, parunāties, piedalīties spēlēs un dažkārt arī izdomāt kopīgus projektus. Kopā ar viņiem dodamies uz dažādām apmācībām un pasākumiem ārpus centra, lai gūtu pieredzi un

veidotu sadraudzību.

Aktivitāšu izvēle notiek, ieklausoties apmeklētājos — gan jauniešos, gan ģimenēs, gan senioros. Bieži vien idejas nāk no pašiem apmeklētājiem. Ja redzam, ka kāda iniciatīva uzrunā vairākus cilvēkus, mēs to attīstām un iekļaujam centra piedāvājumā.

Ērgļu multifunkcionālais centrs darbojas tā, lai ikviens šeit justos gaidīts, tāpēc aktivitātes tiek veidotas tā, lai tajās varētu iesaistīties gan bērni, gan pusaudži, gan pieaugušie un seniori. Piemēram, galda spēļu turnīri bieži vien var apvienot vairākas paaudzes, bet radošās darbnīcas dod iespēju izpausties arī tiem, kas ikdienā ar rokdarbiem nenodarbojas. Savukārt jauniešiem ir savas brīvākas tikšanās reizes — vakari ar mūziku, spēlēm un sarunām, kā arī aktivitātes ārpus centra. Svarīgākais ir radīt vidi, kur cilvēki jūtas droši un var brīvi piedalīties, izmēģināt jaunas lietas un mācīties cits no cita.

Darbs centrā pamatā balstās uz neformālās izglītības aktivitātēm. Lielākais izaicinājums noteikti ir cilvēku iesaistīšana — lai ikviens saprastu, ka neformālā izglītība nav tikai „brīvais laiks”, bet arī vērtīgs veids, kā augt un attīstīties. Dažkārt nepieciešams

iedrošināt cilvēkus pirmajam solim — atnākt, pamēģināt, iesaistīties.

— Novadā kopumā izjūtam arī to, ka cilvēki ir ļoti aizņemti, īpaši ģimenes ar bērniem. Tāpēc piedāvājam arī aktivitātes laikā un formā, kas ir ērta, piemēram, vakaros vai nedēļas nogalēs. Sadarbojamies arī ar citām iestādēm un biedrībām, lai kopā radītu daudzveidīgāku piedāvājumu.

Pašreizējo neformālās izglītības piedāvājumu noteikti ir nepieciešams paplašināt. Cilvēku intereses mainās, un mums ir svarīgi „iet” līdzi laikam. Grūbētos vairāk darbnīcu, kas saistītas ar praktiskām prasmēm, piemēram, digitālajām iemaņām, pašizpaušmi un veselīgu dzīvesveidu.

Es patiešām redzu, kā apmeklētāji, kas sākumā atnāk kautrīgi, pamazām kļūst aktīvāki, atvērtāki, uzņemās iniciatīvu. Neformālā izglītība palīdz ne tikai apgūt jaunas prasmes, bet arī ticēt sev, veidot kontaktus, sajūst piederību kopienai. Tas ir ļoti svarīgi, īpaši mazākās vietās, kur šī kopā būšana dod spēku un idejas turpmākai attīstībai.

Man šķiet, tieši šī sajūta, ka mēs visi esam daļa no kaut kā lielāka un varam kopā radīt, ir lielākais ieguvums, ko dod neformālā izglītība.

Mācīties visu mūžu — iespēja augt, atklāt un iedvesmoties

AGRITA NUSBAUMA-KOVALEVSKA

Ikvienu nodarbība dalībniekiem sniedz jaunas zināšanas, kuras ieviest savā ikdienā, lai uzlabotu savu veselību.

„Ikviens nodarbība, kas īstenota projekta laikā, ir balstīta uz veselīgu dzīvesveidu ilgtermiņā.”

vienmēr visiem ir iespējams izbraukāt uz nodarbībām klātienē. Tāpat klātienē dalībnieku skaits mēdz būt ierobežots. Bet šādā formātā var pieslēgties jebkurš, kurš vēlas, sev ērtos apstākļos. Gan vingrošanas, gan gatavošanas

nodarbībā dalībnieks ir sev ērta vidē, un viņš var, teiksim tā, nekaunēties, justies brīvi, — uzsver Ieva Kaša, SIA „One Plate” projekta koordinatore. — Tas ir lielisks veids, kā uzsākt veselīgās aktivitātes. Ikvienu nodarbība, kas

īsteno projekta laikā, ir balstīta uz veselīgu dzīvesveidu ilgtermiņā. Dalībnieki gūst vērtīgas zināšanas, praktiskus piemērus, ko pēc tam ieviest savā ikdienā. Piemēram, ēst gatavošanas meistarklases izgatavošanas receptes, kas šķietami ir vienkāršas, bet produkti tiek aizvietoti ar veselīgākām alternatīvām. Nodarbības laikā tiek gatavots pamatdiens, ko var gatavot pusdienās vai vakariņās, un veselīgāks našķis, ko var ēst saldumu vietā vai paņemt līdzi kā uzkodu starp ēdienreizēm vai dodoties ārpus mājas. Šīs meistarklases vada sertificēta uztura speciāliste, līdz ar to dalībniekiem ir iespēja nodarbības laikā uzdot arī interesējošos jautājumus un saņemt kompetentas atbildes.

Vēlme sevi pilnveidot, gūt jaunas zināšanas un prasmes ir liela. To apstiprina arī Ieva Kaša: — Atsaucība un interese ir liela. Par to ir prieks. Līdzšinējā pieredze rāda, ka vairāk interesi izrāda tieši sievietes, bet priecē, ka gan vingrošanas nodarbībās, gan ēst gatavošanas meistarklasēs iesaistās arī vīrieši. Manuprāt, cilvēkiem nevajag baidīties, bet iesaistīties dažādās aktivitātēs. Pats brīvais laiks ir saņemties, pēc tam ir viegli. Rodas arvien lielāka interese, tiek gūtas jaunas zināšanas. Arī mēs, redzot, ka iedzīvotāju interese un atsaucība ir liela, gūstam gandarījumu, un ir vēlme turpināt iesākto, sniedzot iedzīvotājiem pēc iespējas plašāku piedāvājumu.

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par pielikuma "Diskutējam par mums svarīgo" saturu atbild SIA "Laikraksts STARS".
#SIF_MAF2025

IVETA ŠMUGĀ